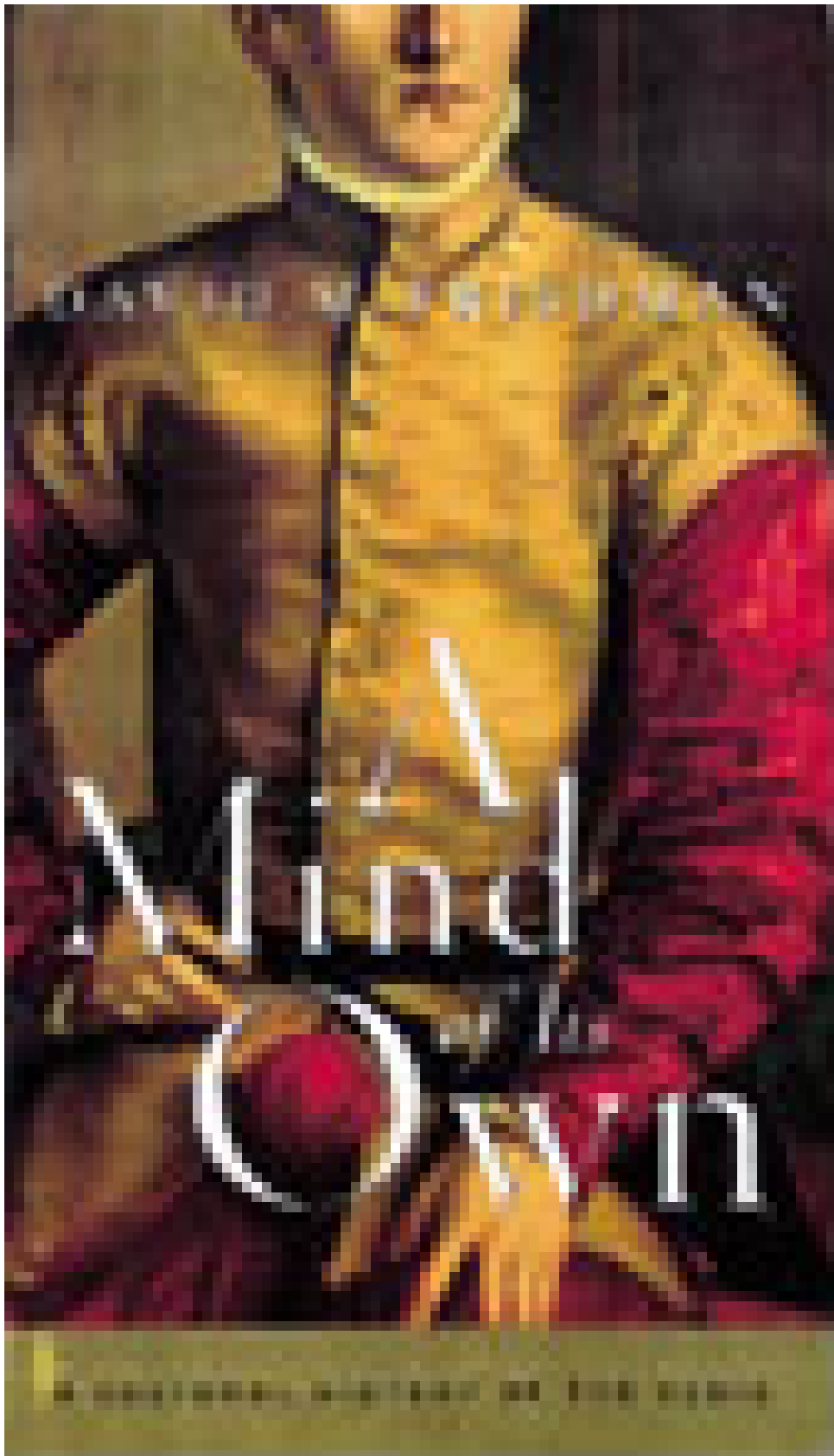

Den penile kulturhistorien

BOKOVERSIKT

Penis er mer enn en kroppsdel. Gjennom historien har penis symbolisert guddom og djevel, makt og styrke, synd og undertrykkelse, livskraft og vold. Penis er blitt brukt og misbrukt i religiøs, politisk og sosial sammenheng. Den er blitt gudedyrket, demonisert, sekularisert, radikalisert, psykoanalyisert, politisert, medikalisert, og til slutt kommersialisert.

Den amerikanske forfatteren David Friedman gir i denne boken en velskrevet, seriøs, men også underholdende fremstilling av synet på det mannlige kjønnsorgan gjennom tidene: fra de første sivilisasjoner og de gamle grekere og romere, gjennom mørk middelalder, renessanse og opplysningstid til psykoanalysens penismisunnelse og vår tids legemidler mot impotens.

Den kulturhistoriske analysen baseres i første rekke på sekundærkilder. Analysene tar ofte utgangspunkt i illustrerende anekdoter. De store navn i den penile historien, Leonardo da Vinci (som gjorde viktige anatomiske oppdagelser), Anton van Leeuwenhoek (som oppdaget spermien) og Sigmund Freud, er alle gitt behørig omtale. De påfølgende kapitler er mye viet de siste tiår og den måten feminismen og den politiske radikalismen har preget det alminnelig syn på penis og bruken av den. Til slutt beskrives hvordan leger, først særlig psykiatere og senere særlig urologer, har bidratt til medikaliseringen av penis og mannlig seksualitet, og hvordan leger i et stadig tettere samarbeid med farmasøytiske firmaer har skapt en slags ereksjonsindustri. Beskrivelsen er nyansert, men også kritisk og problematiserende.

To episoder knyttet til penis som objekt for vitenskapen, beskrevet av Friedman i boken, illustrerer hvordan synet på det mannlige lem har endret seg. For å få tillatelse til å presentere sin oppdagelse av spermier i 1677 måtte van Leeuwenhoek forsikre at sæden han hadde undersøkt, var fremskaffet ved ekteskapeleg aktivitet og ikke ved masturbasjon. Over 300 år senere, i 1983, demonstrerte Giles Brindley, en av pionerene innen moderne behandling av erektil dysfunksjon, effekten av ereksjonsfremmende injeksjoner på seg selv foran et fullsatt auditorium på en urologkongress i USA.

Boken inneholder nesten ingen illustrasjoner og har en lang referanseliste. Det sier noe om den seriøse og intellektuelle tilnærmingen til temaet. Boken er en fornøyelse å lese og anbefales til "alle som har en penis eller som kjenner en som har", slik det står på bokens bakside.

Petter JensenGjersvik

Tidsskriftet

Publisert: 20. mars 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 12. juli 2026.